

TURUL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre ..... 10 k.
Három évre ..... 28 k.
Folyó évben házhoz hordva:
Egy évre ..... 20 k.
Három évre ..... 58 k.
Postán szállítva:
Egy évre ..... 24 k.
Három évre ..... 68 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 5. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1916 január 8.

Az oroszok a Kárpátok alá igyekeztek.

Orosz hadszíntér. Budapest, január 7. (Hivatalos.) A tegnapi nap az északkeleti harctéren aránylag nyugodtan telt el, csak a Styr mellett került átmenetileg harcra a sor. Az ellenség Cartoryjszktól északra megtámadt egy temetőt, ahonnan azonban osztrák landwehr csapatok csakhamar elűzték. Az ellenség ma reggel ismét megkezdte keletgaliciában támadásait. Turkesztáni lövészek nyomultak napkelte előtt Bucactól északkeletre levő állásaink ellen és a harc vonal egy keskeny darabján behatoltak árkainkba. A 16. és 24. honvéddalozozred azonban gyors ellentámadással ismét kivetette onnan az ellenséget. Számos foglyot és 3 gépfegyvert szállítottunk be. A foglyok megegyező kijelentése szerint a Pflanzler-Baltin hadsereg ellen intézett legutóbbi támadások előtt az orosz legénységnek mindenütt azt mondták, hogy nagy áttörési csata előtt állanak, amelynek révén az oroszok ismét a Kárpátokba fognak nyomulni. Az ellenség veszteségei a besszarábiai határon és a Strypa mellett folyt újévi harcokban megbízható becslések szerint legalább 50.000 emberre rúgnak.

Mennyi Judás-pénzt kötötték ki az olasz szabadkőművesek?

A Züricher Nachrichten külön forrásból arról értesül, hogy a különbékére vonatkozó szerződés a Vatikán ellen irányuló megállapodáson kívül, amelyet Olaszország kivánságára vettek be, még azt is tartalmazza, hogy Olaszország a megállapodáshoz való hozzájárulás fejében kétfélmilliárdot kap.

Olasz szabadkőművesek a Szentszék ellen.

Zürich, január 7. A Neue Züricher Zeitung beavatott forrásból jelenti: Illetékes helyről kapott teljesen biztos információ szerint felhatalmazás alapján közölhetem, hogy az Olaszország által aláírt londoni szerződés klauzulát tartalmaz, amelynek értelmében a római Szentszékre vonatkozó garanciális törvény nemzetközivé tételébe semmiesetre sem fognak belépni, sem pedig nem járulnak hozzá ahhoz, hogy magán a törvényen a Vatikán javára a leendő béketárgyalásoknál bármilyen változtatások történjenek.

A zürichi lap ezután megjegyzi, hogy a Vatikánban Olaszország ezen eljárásában az olasz páholyok kezét látják s Olaszország eljárása felett óriási a felháborodás. A zürichi lap pedig bátran kijelenti, hogy „a szerentesétlen londoni egyezményt most kibővítették úgy, hogy a jellege összeesküvés és hadüzenet az entente részéről a Szentszék és a papság ellen.

A pápa beszéde a római patriciusokhoz.

Róma, január 7. A pápa tegnap fogadta a római nemesség újévi üdvözlését s Orsini hereg beszédére a többi között a következőket mondta:

— Az természetes volt, hogy midőn a római pontifikátus jótékony befolyásának áldásában részesítette az emberiséget, ennek ragyogását legelőbb Róma polgárai és az örök város heregi kara, a pápai trón lábainál keletkezett római patriciátus élvezték.

Nem esoda tehát, hogy tekintetünk, a mely borzadályllyal fordul el attól az elretentő látványtól, a melyet ma a világ nyújt, derülten és bizodalommal vetődik az ősi római patriciátus itt megjelent, legigazibb képviselőire.

Róma patriciátusa és nemessége annaj élénkebb világosságban ragyog és fog ragyogni mindig, minél bensőbb és minél több az apostoli szék iránti ragaszkodásuk a jelenben és a jövőben. Ma, kedves fiaim, atyátothoz hasonlóknak akartátok mutatni magatokat s ugyanakkor, midőn annyi nép a sors kényszere folytán hallatlan harcot viv egymással, annak számolyához akartek járulni, aki egyedül viseli szívén a kinok enyhítését s a vigasznyujtást.

Midőn a magunk részéről minden díeséretet, a melyet a háboru szenvedéseinek enyhítésére irányuló csekély művünk jóakaratainkért talán megérdemelne, Istenre háritunk, nem hagyhatjuk díeséret nélkül azt a buzgalmat és áldozatkészséget, amelyet a szeretet munkájának terén a római patriciátus is nagyszerű módon végez.

A bünbak: a görög kormány.

Budapest, január 17. (Saját tudósítók-tól.) Amsterdamból jelentik: A görög kormány helyzete válságos, mert a minisztereket okolják a szaloniki konzulok letartóztatásáért.

„TURUL”

cipőgyár részv. társ.

Temesvár.

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár

Nagyvárad,
Kossuth-utca.

Agyuharc az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, jan. 7. (Hivatalos.) Az ágyuharc a harevonai több pontján tovább tartott és a Col di Lana területén Flitschnél, a görzi hídfőnél és a doberdói fensik szakaszán időnként meglehetősen élénk volt.

Csapataink Beráne előtt.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, január 7. (Hivatalos.) Kövess tábornok csapatai a montenegróiakat Majkovánál a Tara-könyöknél, Godusánál, Beránétól északra, a Rovájtól nyugatra, Ipek és Plav között fele uton levő állásaikból heves harc után vissza vetették. Csapataink elei Beránétól 10 kilométernyire vannak. Höfer.

Az angol véderőjavaslatot elfogadták.

Rotterdam, január 7. Az alsóház Asquith törvényjavaslatát a védkötelezettségről első olvasásban 403 szóval 104 ellenében 299 szótöbbséggel elfogadta.

Angol munkások a parlament ellen.

Budapest, január 7. (Saját tud.) Londonból jelentik: A munkáskongresszus tegnapi gyűlésén óriási többséggel elfogadták a vasutasok határozati javaslatát, hogy a védkötelezettség ellen állást foglal az angol munkásság.

A védkötelezettség ellen nagyobbára irek szavaztak. A határozat meglegedést keltett.

Az orosz támadás célja Magyarország ellen irányul.

Bukarest, január 7. Az Indépendance Roumaine pétervári értesülése szerint az orosz déliszárnny offenzívája, amely Magyarország ellen irányul, nem fog addig megszűnni, amíg csak eredménnyel nem jár. Oroszország Pinsk és Chotin között kétmilliónál több katonával rendelkezik.

Küszöbön a támadás Szaloniki ellen.

Szaloniki, január 7. Az itteni francia vezérkarhoz érkezett jelentések szerint a központi hatalmak támadása a görög-macedóniai határon közvetlenül a küszöbön van. A repülők jelentése szerint napoként nagyobb csapatokat koncentrálnak Monasztir, Doiran és Gevgheli körül. A francia vezérkari tisztek véleménye szerint a német, magyar és osztrák és bolgár csapatok mozdulataiból arra lehet következtetni, hogy az entente hadállásait már közvetlenül fenyegeti a támadás veszedelem.

A japánok Juansikaj ellen.

Stokholm, január 7. Az entente államainak nagykövetei Tokióban tanácskozássra gyűltek és elhatározták, hogy erőlesen felszólítják a kínai kormányt arra, hogy Juansikaj mondjon le a császári cím felvételének eszméjéről.

Kínai rendőri nyomozás kiderítette, hogy a dél kínai felkelés élén levő forradalmárok Sanghaiból kaptak fegyvert és lőszert. Sanghaiba a hadianyagot Japán küldte. Juansikaj általános politikai amnesztiát rendelt el.

Elsülyedt egy angol buvárhajó.

Budapest, január 17. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Toxel közelében elsülyedt angol buvárhajó E Roem 17 volt.

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, jan. 7. A főhadiszállásról jelentik december hatodikáról:

Irak-front.

Nines változás.

Kaukázusi-front:

Milo szakaszában jelentéktelen csatározások az előrsők között. Egyik előrsünk meglepett egy ellenséges őrjáratot, amelynek legénysége közül hat ember elesett.

Dardanella-front:

A jobbszárnnyon és a centrumban tovább tartott a tüzérségi harc, amely időnként heves volt. Egy ellenséges cirkáló és egy monitor rövid ideig ágyuzta az alsósitepei partot, azután visszavonult. Tüzérségünk egy ellenséges taracküteget elnémitott, egy tábori ütegünk pedig hatásosan ágyuzta az ellenséges táborot Sed il Bahrnál. Anatóliai ütegeink időnként tüzeltek a kikötőhelyekre Sed il Bahrnál és Tekeburnunál.

Rirk Boddike hadnagy megtámadott egy francia repülőgépet, a mely átrepült a tengerszoroson és mikor már megsérült, lelőtte az anatóliai parton Akbaeh helységgel szemközt. A repülőgép könnyen kijavítható. A francia repülő holtan találtuk.

Anaforta szakaszában kétezer láda gyalogsági municiót, százharminc puskát és egy beásott golyószórót találtunk.

A szerbek Algirban telelnek.

Szaloniki, január 7. A legilletékesebb szerb forrásból arról értesülök, hogy azt a százezer szerbet, a ki ez idő szerint Albánia különböző részein táborozik, az entent Algirba szállítja. A szerbek körülbelül két hónapot fognak tölteni Afrikában, azután újra felszerelik és márciusban Macedóniába viszik őket. Mostanában csak mintegy negyvenezer szerb csatlakozik a balkáni angol francia sereghez.

Nyugaton csönd.

Berlin, január 7. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Ujabb esemény nem történt.

Harc egy temetőért.

Keleti hadszíntér.

A Cartorijszktól északra levő temetőből, amelyet tegnap egy orosz osztag megszállott, ma éjjel az ellenséget ismét elűztük.

Balkán hadszíntér.

A helyzet változatlan. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Mit szeretne Petár?

Budapest, január 7. (Saját tud.) Párisból jelentik:

A Petit Parisien tudósítójának Petár király azt mondta, hogy az ántaut megígérte a szerb királyság helyreállítását. Miután az albániai harcok kilátástalanok, az albániai olasz csapatoknak Szalonikiba való szállítását szeretné.

Nagyvárad közigazgatása decemberben.

Baróthy Pál bucsuja a közigazgatási bizottságtól.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta ez évben első ülését.

A Bizottságtól Baróthy Pál kir. főügyész-helyettes elbucszott s helyette az új kir. ügyész: dr Thury Endre foglalta el helyét a közigazgatási bizottságban.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt Németh István kir. tan. pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr Thury Endre kir. ügyész, May Sándor kir. főmérnök, dr Thury László v. főügyész, dr Mayer László v. főorvos, dr Istvánffy István árvaszéki elnök, Molnár Imre közigazg. előadó, dr Medvigy Gábor, Sulyok István, dr Adorján Ármio, dr Mihelffy Lajos voltak jelen.

Az ülés megnyitása után előterjesztették a polgármester havi jelentését, amelyből adjuk a következőket:

a közegészségi állapot december hónapban kedvezőtlen volt, mivel a halálesetek száma 109 el multa felül a születések számát. A lakosság, az idegen halálesetek számának levonásával 30-al apadt.

A fertőző betegségek közül: a kanyaró 37 esetben; a difteritisz 10 esetben, 3 halálozással; a vörheny 44 esetben, 1 halálozással; a hasihagymáz 25 esetben, 5 halálozással (a beteg között 8 idegen, 6 megyebeli, 2 katona); a hólyagos himlő 4 esetben, 1 halálozással (2 munkás Várad-Szóllósról, 1 talmudista Máramarosból hozta, ez utóbbit egy idegen menekült rabbi fertőzte); — vérhas 2 esetben, a katonáknál; — hőkhurut 8 esetben, 6 halálozással és a bányahimlő 2 esetben fordultak elő. A fertőző betegségek általában a rendes keretben jelentkeztek. A hólyagos himlő behurcolása ellen a legszigorubb intézkedéseket foganatosították. Mind a négy beteg a járványkórházba internáltak, a ház összes lakóit védhimlő ellen újraoltották s fertőtlenítették.

A járványkórházban 121 beteget, a gyermekkórházban pedig 85 fekvő és 433 bejáró beteget ápoltak.

Született 50 fiú és 53 nő, összesen 103 gyermek; elhalt 110 férfi és 102 nő, összesen 212 egyén.

A közbiztonsági állapot decemberben normális volt. Lopás 152, magánbetejtés 1, sikasztás 9, súlyos testi sértés 5, könnyű testi sértés 9, hatóság elleni erőszak 2, vagyon rongálás 11 fordult elő. Letartóztatva volt 10 egyén. Rendőri büntető feljelentés 334 esetben tétetett, köztük 107 élelmiszer uzsora miatt, 89 közveszélyes egyént eltilontak.

Az adók befizetésének eredménye rendezes volt. Kircstári egyenes adóban befolyt 76645 K 75 fillér, községi adóban 43395 K 91 fillér.

Iparigazolvány kiadatott 22, megszünt 8 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Baróthy bucsuja — Thury beköszöntője.

Ezután Lukács Ödön főjegyző felolvasta Baróthy Pál kir. főügyész helyettes levelét, amelylyel a közigazgatási bizottságtól bucsút vesz, mivel kinevezetése folytán megszűnik bizottsági tagsága.

Meleg hangon írott levelében bejelenti, hogy főügyész helyettesé történt kinevezetése folytán ügyészi állásától megváltik és megszűnik a közigazgatási bizottság tagja lenni. Köszönetet mond egy a főispánnak, mint a bizottság tagjainak a hosszú évek során tapasztalt jóindulatáért. Szeretettel és hálával emlékezik mindég arra az időre, mely alatt a bizottságban működött. Kéri, hogy a bizottság tartsa meg továbbra is szeretetét és jóindulatát. — Végül bejelenti, hogy a kir. ügyészség vezetésével az igazságügyminiszter dr. Thury Endre kir. ügyész bizta meg.

Hlatky Endre főispán szólalt fel a level felolvasása után. Nem akar hosszasan foglalkozni Baróthy Pál érdemeinek elismerésével. Ismertük működését, amelyről csak jót lehet mondani. Minden felszólalását az igazság, a méltányosság vezette és az ügyek megítélésével az óvatosság, higgadtság volt irányelve. Diszta volt a bizottságnak. Örömmel fogadják, hogy érdemeinek elismerése szép előléptetésben nyert kifejezést. Szívből üdvözlök új állásában. — Örömet fejezi ki a bizottság új tagjának dr. Thury Endre ügyésznek vezető ügyészségé történt megbízása felett. Őt is ismerik, akinél tapasztalták az emberiszívét és a kiváló jogászt és működésében támogatják. Az ő működésétől is sokat várnak, akire a háború után nagy feladatok hárulnak, különösen az új fogház felépítése körül; hiszik, hogy ez a kérdés nála erős kezekbe jut. Isten éltesse!

Dr. Thury Endre köszöni az üdvözlést. Míg ma a törvény erejénél fogva a bizottságban elfoglalja helyét, igéri, hogy minden igyekezettel a bizottság munkájának előmozdítására fog törekedni. Annak a szép munkának, amely Hlatky Endre főispán bölcs vezetése alatt oly szép multra tekinthet vissza. Kéri a bizottság támogatását.

A bizottság új tagját lelkesen megéljenzették.

Ezután apróbb építkezési és gyógydíj ügyeket intéztek el és az ülés véget ért.

A hadiárva gondozása.

Elismerés a városi árvaszék elnökének.

Mint a lapokból már értesült a közönség, a Nagyvárad városi árvaszék s különösen annak elnöke: dr. Istvánffy István mily buzgó tevékenységet fejt ki a hadiárva érdekekben, akik a háboruban veszítették el atyjukat. Nem kevésbé elismerésre méltó az árvaszéknek a vadházasságok megszüntetése és a törvénytelen gyermekeknek törvényesítésére irányuló akciója, amelynek folytán már eddig is 296 esetben léptek törvényes házasságra a vadházasságban élők s 488 gyermek törvényesített utólagos házasságkötés által.

A város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén terjesztette elő dr. Istvánffy István az árvaszék ez irányú működéséről szóló szép jelentését a következőkben:

Az árvaszék ügyforgalmát tetemesen enelte a hadiárva fokozott védelme és ügyeiknek gyámhatósági ellátása, továbbá a hadbavonultak kiskoru gyermekei ellátásának és neveltetésének gyámhatósági ellenőrzése és a hadbavonultakat érdeklő hagyatéki ügyek gyámhatósági ellátása. Az előadói tevékenység két ülnek és egy tb. ülnek látta el. Az árvaszék személyzetének 4 tagja vonult hadba. Ezek közül Bereczky Ferenc tb. ülnek hősi halált halt, Mertz Antal rapidíjas árvaszéki iktató, mint súlyosan sebesült kórházi ápolás alatt áll, Marosy Gyula helyettes leltárbiztos pedig orosz hadifogsága jutott.

Árvaszékünk a kiskoruk érdekében családi állapotuk rendezése céljából eredményes munkásságot fejtett ki. Törekvésünk oda irányult, hogy a kiskoruk személyi, családi és vagyoni ügyei rendezést nyerjenek. Ez a gyámhatósági intézkedés különösen a háború óta örvendetes emelkedést mutat. 1914 augusztus 1-től 1915 december 31-ig ugyanis árvaszékünknek 230 örökbefogadási szerződés kötött, illetve 230 örökbefogadási szerződést látott el gyámhatóságunk jóváhagyással. Örökbefogadott 334 kiskoru. Árvaszékünk célul tűzte ki a vadházasságok számának csökkentését. Működésünket ez irányban is siker koronázta. Közös háztartásban élő felek ugyanis az árvaszék közreműködésével és intézkedésére 296 esetben kötöttek törvényes házasságot. Utólagos házasságkötés által 488 gyermek törvényesített, aminek a kiskorukra családügyi és örököségi szempontokból igen fontos jelentősége van.

Árvaszékünknek ezidőszere 125 hadiárva gyámügyét intézzük. A hadiárva fokozott védelme érdekében életbe léptettük a pártfogói intézményt. A pártfogók a hadiárva tartását, ellátását, neveltetését, iskoláztatását, erkölcsi magaviseletét, egészségi állapotát stb. közvetlenül a helyszínen ellenőrzik, a szükséges tanácsokat, utbaigazításokat, felvilágosításokat megadják és az esetleg szükséges gyámhatósági intézkedések megtétele végett az árvaszékkel közvetlen érintkezésben állnak. A hadiárva igazi védői. A pártfogókat részben a Patronázs Egyesület, részben közvetlenül a gyámhatóság rendelte ki, illetve kérte fel.

Árvaszékünk a hivatalos eljárás folyama alatt tudomására jutott, hogy házáért és mindnyájunkért hősi halált halt családapáknak hátramaradt gyermekei legnagyobb részben súlyos nélkülözésekben szenvednek. Miután a nélkülözések a tél beálltával fokozott mértékben jelentkeznek és miután olyan segélyakcióról, mely tisztán

a nagyvárad hadiárva felruházását és támogatását vette volna célba árvaszékünk tudomására nem birt, ezért gyámhatóságunk elhatározta, hogy a hadiárva részére gyűjtést rendez és őket karácsonyi segélyben fogja részesíteni. Dacára, hogy városunk közönsége a különböző jótékonyág gyakorlásával nagymértékben igénybe van véve felkérésünket megszívlelte és az árva ügyét felkarolta úgy, hogy gyűjtésünk igen szép eredménnyel végződött, amennyiben rövid 2 hét alatt gyámpénztárunkba 3135 korona 10 fillér folyt be és mintegy 400 korona értékű természetbeni adomány érkezett be.

Az adományokat a pártfogók által a helyszínen beszerzett adatok és vélemények alapján a tényleges szükséghez mérten osztottuk fel, illetve utaltuk ki a pártfogók kezébe, akik a szükségleti cikkeket beszerették és a hadiárva, illetve gyámjuknak átadták. Árvaszékünk ezen ülésén felkérés folytán megjelentek: a Patronázs Egyesület részéről Torday Molnár Géza elnök, Petry Gyula titkár, továbbá Halász Gyula plébános és Pásztor Ferenc takarékpénztári vezérigazgató. Kiutaltunk 109 hadiárva részére 2371 koronát készpénzben és az összes természetbeni adományokat. A fennmaradó összeget a későbbben jelentkezők részére és a felmerülő rendkívüli szükségletek folytán mint rendkívüli segélyt fogjuk a hadiárva-knak kiutalni.

A gyűjtés körül meg kell emlékezni Pásztor Ferenc vezérigazgató működéséről, aki maga mintegy 900 koronát gyűjtött a nemes célra. Ugy az adakozóknak, mint a gyűjtésben résztvevőknek árvaszékünk köszönetét nyilvánította.

Bejelentjük továbbá, hogy Nagyvárad városi árvaszéke a 3 hadikölesőre összesen 360.200 koronát jegyzett.

A jelentés meghallgatása után Hlatky Endre elnöklő főispán teljes elismerését fejezte ki az árvaszéknek, különösen dr. Istvánffy István elnöknek, hogy a hadiárva érdekében oly sok tapintattal és oly nagy buzgalommal járt el. Kéri, hogy a jövőben is folytassa ezt az üdvös munkát, melyet csak áldásosnak és hálára kötelezőnek mondhat. Ha talán nem elég az anyagi erő, ami a társadalomtól rendelkezésre áll, jut még abból is a nemes célra amit a polgármester gyűjtött a hadbavonult családok felsegítésére. De ha szükséges, ő hozzá is fordulhat, hogy felsőbb helyen közbejárjon anyagi támogatásért. A kormány mindent elkövet, hogy a háború által ütött sebet gyógyítsa. Most gondoskodni kíván a kormány a tényleges katonai szolgálatokat teljesítő katonák családjairól is sőt felhívta, hogy irassa össze ezeket, mert nekik is kiutalja az állami segélyt, mint a népfelkelők családjának. Halás köszönetét fejezi ki az árvaszék elnökének, aki mint minden hivatalos dolgaiban, ebben is igyekszik minnél több és minél szebb eredményt elérni.

Dr. Istvánffy István köszönetét fejezi ki az elismerésért s mint eddig, után is teljesíti kötelességét.

A bizottság tagjai éljenzéssel fejezték ki elismerésüket.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

A vármegyei tisztviselők és a községi alkalmazottak államsegélye.

Megérkezett a miniszter rendelete. Kik kapnak a vidéken segélyt?

Annak idején részletesen ismertette a Tiszántál a pénzügyminiszter körrendeletét, amit a tisztviselők államsegélyének kiutalására nézve intézkedett a miniszter. Tegnap megérkezett az idevonatkozó belügyminiszteri rendelet is, mely a vármegyei alkalmazottak segélyének kiutalása iránt intézkedik. Nagyobb városokban megegyezik a rendelet az általunk már ismertetett körrendelettel.

A segélyre jogosultak névsorát a számvétség állapítja meg és terjeszti fel az alispánhoz, aki azt felül fogja bírálni. A jegyzék alapján az alispán a segélyek utalványozását azonnal foganatosítja. Ha valamely segély utalványozása körül kételyek merülnének fel, azt a miniszterhez azonnal be kell jelenteni.

A megállapított segélyt 10 havi egyenlő részletben kapja meg *mindenki még pedig előzetes havi részletekben*, tekintet nélkül arra, hogy az illető milyen minőségben van alkalmazva.

A vármegyei tisztviselők segélyét ha még a miniszter által ki utalványozott összeg meg nem érkezett volna, azt a különböző alapokból előlegezi az alispán.

Azokra az alkalmazottakra, akik az utadó alaplóból élvezik illetményeiket, a kereskedelmi miniszter intézkedik.

A tíz hónapra megállapított és kiutalt, de fel nem vett segély, ha az illető időközben megvált állásától, később már fel nem vehető.

Az utalványozó rendelet végül a beszerzési előlegek levonására vonatkozó intézkedéssel zárul. Az előleget eszerint január 1-től feltétlenül le kell vonni. A levonandó összeg nem haladhatja meg a segély összeget. Ha így nem volna levonható a nyújtott előleg, akkor a még a fennmaradó összeg október hó után lesz levonandó. A később levonandó összeg levonásának kezdetét a miniszter még nem határozta el, tehát október 1-én még nem fogják megkezdeni a levonásokat.

Ugyancsak tegnap érkezett meg a községi alkalmazottak segélyezésére vonatkozó miniszteri rendelet is. A rendelet értelmében segélyben részesítendők a községi és körjegyzők is. Ugyasint a rendszeres községi alkalmazottak, mint a segédjegyzők, községi mérnökök, állatorvosok.

Nem tarthatnak igényt a segélyre a községi bírák, pénztárnokok, esküdtek, kisbírók, bábák.

A segélyből a körjegyzők, állatorvosok, községi mérnökök 400, a segédjegyzők 300, a többi alkalmazottak 200 koronát kapnak. Egyebekben a segély kiutalására nézve ugyanazok a szabályok irányadók, mint a községi orvosoknál. Ép úgy állítandó össze a segélyezendő névsora, mint az orvosoknál. A névsor január 31-ig felterjesztendő a miniszterhez.

Végül segélyben részesülnek a kórházi

alkalmazottak is, akikre nézve ugyancsak tegnap érkezett le a belügyminiszter körrendelete.

A községi alkalmazottak segélye tehát még ebben a hónapban még nem lesz folyósítva, hanem csak a kimutatás felterjesztése után, február havában. A kórházi alkalmazottakra nézve a többi köztisztviselőkre vonatkozó intézkedések az irányadók.

Tanfolyam a hivatásos ápolónők részére.

A Nagyváradi Katolikus Nővédő Egyesület felhívása az állástkereső nőkhez.

Az egyesület vezetősége a legnagyobb készséggel teszi magáévá a nagyváradi Vörös-Kereszt Egylet népszerű és fáradszóró alelnökének dr. Fráter Imre kórházi igazgatójának átiratát, amelyben egy hivatásos ápolónői tanfolyam létesítéséről értesíti az egyesületet s egyben kéri ennek hathatós támogatását.

Ennek a tanfolyamnak erkölcsi, nemzeti, nevelői, gazdasági értékét és fontosságát nem lehet eléggé kiemelni. Ma oly nehéz időkben élünk, annyira szükség van a társadalom minden rétegének a segítségére, hogy ha erőnkön felül is cselekszünk, akkor se tétlenek lehetünk.

Most minden nap egy beláthatatlan áldozatot jelent; minden nap minden órájában hány ezer sebesült és beteg esengve eseng egy irgalmas szívért, egy szelíd tekintetért, egy gyöngédnő ápoló kezért. Ki vitatná el azt, hogy a legszebb hazafiai missziót cselekszi az, aki ennek a szent és nemzeti ügynek szolgálatába áll?

De ki érzi itthon úgy a háboru rettenetes terhet, mint a nő? Nehéz arról most számbeli adatokat felhalmozni, hánynak a kezéből vette ki a háboru a kenyeret. A nő roskad legjobban a munkahiány és a drágaság nyomasztó sulya alatt. A Vörös-Kereszt Egylet a tisztességes megélhetés eszközt nyújtja a hivatásos ápolónői tanfolyammal, amely emberbaráti, határozottan erkölcsnemesítő jellegű fogva a legszebbben illik a női szívhez, másrészt e nehéz időknek, a nőre nézve annyi veszélyt rejtő anyagi zavaraiából menti ki. Azért ajánlja a Nagyváradi Katolikus Nővédő Egyesület az állástkereső nőknek a figyelmébe a hivatásos ápolónői tanfolyamot, amely nagyon előnyös feltételek által teszi lehetővé azt még a legszegényebbeknek is.

1. A tanfolyam hat hónapi tartama alatt ingyen lakás, ingyen kiképzés, ingyen ellátás s ingyen felsőruha.

2. Az első próba hónap után havi 10 korona zsebpénz.

3. A kiképzetés után a Vörös-Kereszt Egylet gondoskodik alkalmaztatásukról és alkalmazhatóságukhoz képest 300 koronától 600 koronáig terjedő évi fizetést kapának.

Nem kell hangsúlyozni, hogy aki ápolónői képzettségre és ügyességre tesz szert, az oly kenyérkereseti forráshoz jut egész életére, amely a női hivatásnak a legszebb felel meg és öreg napjaikat is biztosíthatják.

Aki a hivatásos ápolónői tanfolyamra felvételt óhajt s a feltételeket meg akarja tudni, jelentkezzen a Katolikus Nővédelmi Hivatalban Teleky-utca 15., telefon 5-39.

Hivatalos órák hétfőn, szerdán, pénteken délelőtt 9-12 ig, kedden, csütörtökön, szombaton délután 3-5-ig.

Jelentkezéseket csak január 15-ig fogadják a hivatal.

Fát ad a város a szegényeknek.

Köszönet Galiciából.

Kemény L. Ignác kapitány karácsony első napján Mikussay József tanárral meendegelt hazafelé. A Timár utcában a rossz kövezeten megbotlott s kifickamította a lábát. Otthon ápolta magát s össze-vissza Vadász és Zilahy rendőrfelügyelők s Horváth Géza kapitány látogatták meg, ne; még az a sok szegény, akiknek fa kell. Usalmában elővette hát az utalvány könyvesekéjét s elkészítette a fautalványt azoknak, akiket jól ismert! Mintegy 1200 emberre való utalványt állított ki s mire felment a városházára, már sprították is a fát.

Fa tehát van, de csak háromféle szegénynek: aki elaggott nagyváradi polgár, aki hadbavonultnak gyermeke s aki elesett katona özvegye. Ezek kapnak fát gyorsan.

Egy Galiciába hazavonult írja Kemény L. Ignác kapitánynak szíves elbánásáért e levelet:

Jablonica, január 1.

Igen tisztelt uram!

Bocsásson meg, hogy jószágért és nem mes bánásmódjáért csak most mondom köszönetet, de előbb helyre kellett állítani elpusztított vagyonunkat, házunkat s ez nagy idővesztéssel s fáradtsággal járt.

Ujévre minden jókat kívánok. A Mindenható adjon nekünk győzedelmet az ellenség fölött s remélem, hogy a győzelem korszorja a miénk lesz.

Berta Feiger.

Az ujságírók művésztétele.

Január 15-én a redakciók asztalai mellett egyszerre a nagyközönség elé lépnek a sajtó munkásai, hogy ez egyszer ne csak tollakkal, de más téren is kifejtsek tevékenységüket. Hogy egy estére hűtlenek lesznek az ujságírók az íróasztalukhoz, annak csak egy nagyon kis részben indoka a saját ügyük.

Most is a közért akarnak munkálkodni Jótékony estélyt rendeznek és pedig a sajtószállás felépítésére, részben pedig az ujságírók üdülőháza javára.

Az estély minden tekintetben művészi lesz és e mellett maéltó lesz a mai komoly nagy időkhez is. A rendezést tulajdonképpen a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége kezdeményezte és pedig az összes ujságírók bevonásával. Az estély programmszerűleg fog lezajlani. A megnyitót Szávay Gyula a V. H. O. Sz. elnöke tartja. Részt vesznek Vészy Margit, Bihary Ákos. Sas Ede háborus költeményei szintén egyik pontját fogják képezni az estélynek.

Fehér Dezső Háborus élet a szerkesztőségben és a fronton címmel alkalmi darabot irt s ezt az estélyen szintén előadják. Az alkalmi darab első felében az az idegölő munka lesz bemutatva, amit a háboru alatt az ujságírók kifejtettek a szerkesztőségben. A második részben szerepelni fognak a Fischer- és a Patzkóné-féle zeneizkolák növendékei, akik háborus zene és énekszámokat adnak elő.

Haz a program természetesen még nem

végleges, de mindenesetre elég bizonyossága annak, hogy az ujságírók estélye eleven, élvezetes lesz. A végleges program megállapítása vasárnap délután fog megtörténni. Vasárnap délután az összes nagyváradai ujságírók értekezletet tartanak és ott fogják megtárgyalni a további teendőket.

Az estély a Vigadó nagytermében lesz megtartva, a mit erre az alkalomra tekintettel a jótékonyra teljesen díjtalanul boesáttottak az ujságírók rendelkezésére.

Az előjelekből ítélve az ujságírók estélyét minden tekintetben fényes siker fogja koronázni és méltó megnyitója lesz az ideai háborus farsangnak.

Egy tűzér tragédiája.

Csülörtökre virradó hajnalban verekedésből kifolyólag keresztül szurtak egy tűzért, aki egyáltalában részt sem vett a tumultusban.

Karácsonyi Mózes lovas rendőr, aki civil ruhában mulatott a Szent László téri Udvari kávéházban, szóváltásba elegyedett két 70 es katonával, két nő miatt, akiket a rendőrségre akart kísérni. A két katona nem tudván, hogy rendőrrel van dolga, nem akarta engedni, hogy a nőket háborgassák. A zajra a Szent László-térről oda sietett 3 tűzér, míg a kávéházból Sütő László 1 es huszár, Karácsonyi rendőr barátja rohant oda. Közben egy rendőr is segítségére sietett Karácsonyinak. A tűzerek és a huszár egyszerre értek a verekedők közzé. A körül állók egy kard villanását látták, míg a következő perken az egyik tűzér Roback Győző átszurt mellel esett a földre.

Egyes szemtanúk szerint Sütő László huszár szurta meg Robacket, akit azonnal a kórházba szállítottak, azonban még az utközben kiszívott súlyos sebe következtében.

A huszárt felvitték Kolontáry János rendőrfogalmazó elé, aki reggelig kihallgatást tartott, azonban a huszár tagadja, hogy ő szurta volna le Robacket. Szemtanúk és a vérfoltos kard azonban ellene bizonyítanak. Roback, aki most jött haza a harctérről, teljesen ártatlanul kapta a döfést, mert mikor látta a dolog jelentéktelen voltát, vissza akart fordulni. Ekkor érte a döfés.

A huszárt a rendőrség átadta az állomásparancsnokságnak. Robacket tegnap boncolták fel, amely alkalommal megállapítást nyert, hogy a kard a tüdejét szurta keresztül.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

Külföldi család a váradai rendőrségen

Szélhámos katonaruhában.

Érdekes fogást csinált Nagyváradon lovas Bialovszkuzscky budapesti detektív, aki hivatalos ügyben itt járt. Csütörtökön délután éppen az állomás felé igyekezett egy ügyész főhadnaggyal, mikor feltűnt neki egy vele szembe jövő német katona. Rövid szemlélődés után a nyurga németben egy nagystilű szélhámost ismert fel. Tavaly áprilisban ő tartóztatta le az illetőt Budapesten különféle katonai csalások miatt és kisírtette el Németországba, Kölnbe. Annál gyanusabbnak tűnt fel neki, hogy most itt találja az ismert szédelgőt. A német katonaruhába öltözött egyén is megismerte a veszélyt s megakart szökni, azonban a budapesti detektív egy rendőrrel előállította a rendőrkapitány-ságra.

Itt igazolásra szólították fel. Mayer Frigyesnek mondta magát, azonban tagadta, hogy katona lenne. Találtak nála egy igazolványt, amely szerint a 22. bajor gyalogezredbe való őrvezető, azonban erre vonatkozólag azt mondja, hogy azt egy barátja állította ki neki. Találtak nála egy másik igazolványt is Weichenmüller névre kiállítva, erre vonatkozólag pedig azt állítja, hogy egy ismerősének a tulajdona, akinek a részére üzleteket köt. Kiskunfélegyházán éppen most is van 12 waggon szalmájuk, amelyet Kraujavóba kell szállítaniok; ennek a dolgában járt most is.

Megállapítást nyert, hogy Mayer Frigyes (ha ugyan valóban így hívják) a vidéken igen sok apróbb csalást követett el, mindenütt egy pár száz korona erejéig, mint aki a hadsereg részére felszerelési cikkeket szállított. Itt Nagyváradon is többször megfordult a mulatóhelyeken, de mindig sikerült neki magát igazolnia. Most csupán 200 koronát találtak nála. A nagyváradai rendőrség táviratokat küldött szűjjel az egyes katonai hatóságokhoz, hogy hol miféle csalást követett el Mayer, s állításai megfelelnek-e a valóságnak. Egyelőre a nagyváradai rendőrség vendége marad.

HIREK

„Béke királynője, könyörögj érettünk!”

XV. Benedek pápa új fohászt fűzött a lorettói litánia fohászaihoz: „Béke királynője könyörögj érettünk!” E fohással fog ezután az egyház a Boldogságos Szűzhöz folyamodni a most kívánható legnagyobb földi jóért: a békéért. Lángban az egész világ, Európa legműveltebb népei készülnek utolsó erejük megfeszítésével egymásnak rontani egy végső, legiszonyabb vérontásra. Az egyház nagy papája a Boldogságos Szűz felé irányítja az egyház imáját, mert ma már csak az ima segíthet.

Rendkívüli egyházi ügyek kongregációja hírül adja az egész világnak, hogy XV. Benedek pápa megengedte a világ összes püspökeinek, hogy mindaddig, míg a háboru tart, a lorettói litániában, az utolsó fohász után ezt függeszthessék hozzá: „Béke királynője, könyörögj érettünk!”

Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyés püspök legutóbb kiadott körlevelében

megengedte, hogy a hívek így imádkozhassák ezután a lorettói litániát a háboru alatt.

* **Egyházi hírek.** Csernay Géza lelkésznek gyomai plébánossá történt kinevezésével megüresedett bucsatelepi lelkészi állásra Ambrus Tibor debreceni káplánt nevezte ki gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök s helyébe Kocska József bothentelepi segédlelkészt küldötte Debrecenbe káplánnak.

* **Megfelebbezett költségvetés.** Genyété község költségvetése ellen tegnap felebbezést adott be több odaváló polgár. A község képviselőtestülete ugyanis a jegyző részére 20 korona vendéglátási költséget, 80 korona nyomtatvány költséget és még ezenkívül 400 koronát szavaztak meg más célokra. A felebbezők panaszolják, hogy ezek a kiadások feleslegesek, mert az amugy is szegényedő község súlyos helyzetét rontják.

* **Nyomtatvány áremelés.** Az osztrák és magyar papirgyárosok január hó elsejével újabb 30 százalékkal emelték a papírárat. Ezzel a háboru óta beállott papíráremelkedés meghaladja a 130 százalékot. Ezenkívül nagyban megdrágultak a nyomtatványok készítéséhez szükséges anyagok és a munkások is háborus pótlék címén magasabb fizetésben részesülnek. E kényszerhelyzetből kifolyólag a vidéki nyomdatulajdonosok is elhatározták a nyomtatványárak emelését. A nyomdatulajdonosok hosszú ideig viselték a nyersanyagok stb. áremelkedéséből előálló többköltséget, ezen emelkedések azonban most már oly mértékűt öltöttek, hogy saját létfenntartásuk szempontjából elkerülhetetlen ezen nyomtatványáremelés. — A Tiszántúl előfizetési ára ennek dacára a régi marad, aminek viszonzásául a közönség fokozott támogatását kérjük.

* **Mihályi Lajos újabb kitüntetés.** Mihályi Lajos nagyváradai gyógyszerészt, mint megirtuk, a király a hadsereggel szemben tanúsított bátor és hasznos magatartásáért az arany érdemkeresztet (a vitézségi szalagon) tüntette ki. Az arany érdemkeresztet a napokban tüzte fel B. oroszországi városokban az illető hadosztály parancsoka a kitüntetett gyógyszerész officialnak. Beszédében a következőket mondta:

— Bátorság, szilárdság, — rettenthetetlenesség ügyesség és okosság, a megfelelő eszelekvés felismerése és hibátlan végrehajtása jellemzik Mihályi Lajos tettet, amekkel vitéz hadseregünket hasznos információkkal látta el. Ezzel bebizonyította, hogy a magyar katona nemesak a katonai egészségügy fáradhatatlan és lelkiismeretes munkása, hanem a harcok csapatokban is előjár kötelességtudásban és bátorságban. Üdvözlöm a vitéz magyar gyógyszerészt a kitüntetés alkalmából.

Mihályi Lajos időközben újból nagy szolgálatokat tett az ott harcoló csapatoknak s ezért felterjesztették kitüntetésére.

* **A nagyváradai rendőrség elcsipett egy 4000 koronás ékszer-tolvajt.** Poldesz Richárd máv. főmérnök még decemberben feljelentést tett a rendőrségen, hogy felesége ékszerdobozából eltűnt 4000 korona értékű briliáns fülbevalója és gyűrűje. A rendőrség megállapította, hogy a lopást csakis házi tolvaj követhette el. — Gyanuba vette a két volt eselédet, azonban nem sikerült rájuk bizonyítani a lopást. A napokban Méhes Lajos detektívnek feltűnt, hogy egy neki kiosztott körözvényben több rendbeli lopással vádolt Kovács Anna nevű nőt körözzék, akinek a személyadatai telje-

sen megegyeznek az egyik eseléd adataival, akit szintén Kovács Annának hívnak. A rendőrség ismét ebben az irányban folytatta a nyomozást s kiküldte Bott detektívét Nagyszalontára ahová Kovács Anna legutóbb költözött. Tegnap délután már megjött a detektív telefonértesítése, hogy megkorult az ékszer és a tettes Kovács Anna is.

* **Nadányi Gyula halála.** Sulyos csapás érte tegnap a vármegyei függetlenségi pártot. A párt jeles vezére a bárándi kerület függetlenségi képviselője Budapesten meghalt. Nadányi annak idején tevékeny részt vett a vármegyei függetlenségi párt fejlesztésében. Tulajdonképpen ő volt a párt vezére, aki a koalíció letűnte után még az országházban képviselte a bihari függetlenségi pártot. Kitűnő gazdálkodó volt s idejének nagy részét birtokainak vezetésére fordította. Budapesten történt gyászos elhunytáról táviratilag értesítették a rokonságot. Az elhunyt tetemeit hazahozták és itt helyezik örök nyugalomra a családi sírboltban.

* **Be kell jelenteni a gyantakészletet.** A kereskedelemügyi miniszter ur rendelete értelmében az érdekeltek tudomására adjuk, hogy a kolofonium (gyanta) és terpentinclajkészletek bejelentése elrendeltetett és ehhez képest mindazok, akik egy métermázsánál (100 gramm) több kolofoniumot (terpentin gyanta, üvegyanta stb.) és terpentinolajat saját, vagy idegen helyiségben készletben, vagy más részére őriztetben tartanak, kötelesek ezen készleteiket az 1915. évi december hó 31. napján volt állapot szerint **legkésőbb 1916. évi január hó 10. napjáig** a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium ipari műszaki osztályánál (Budapest, II. Lánchíd-utca 1-3. sz. II. emelet) bejelenteni. A bejelentéshez szükséges lapok a kamara hivatalában beszerezhetők. Nagyvárad, 1917. január 7. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara. Dr. Moskovits József, elnök Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **A Katholikus Kör vetítő-estélye.** Vízkereszt ünnepén d. u. 5 órakor tartotta meg a Katholikus Kör szokásos keddi vetítő-estélyét, mivel a képek keddre nem érkeztek meg. Schriffert Béla püepöki szer-tartó tartott érdekes előadást „az egyház és a szegények” címmel, melyben az egyház óriási tevékenységét mutatta be remek képek kíséretében a szegények gondozása terén. Az előadást nagy közönség hallgatta végig.

* **Az olasz szabadkőművesek a vallásosság ellen.** Luganóból jelentik: Az Avanti közli, hogy az olasz szabadkőművesek az utóbbi napokban arról tanácskoztak, hogy milyen eszközökkel lehetne szembeszállni a háboru hatása alatt megerősödött vallásosság ellen.

* **A Katholikus Kör dalárdája** ma este fél hétkor a Kör Szent László termében próbát tart, melyre a dalárda tagjait ezuton is meghívja a vezetőség.

* **Csehek Nagyváradon.** Ha Pal-lay Lajosné is úgy akarja, e hónapban Szegedről Nagyváradra jönnek a volt 28. gyalogezrednek Szegeden időző művésztajpai s előadást tartanak a **Bolgar Vörös-Kereszt javára.** Az előadáson 35 férfi előképeket mutat be s 42 művészből álló zenekar fil-harmónikus hangversenyt rendez. Legtöbb részük a prágai zenekonzervatórium tanára s van köztük egy világhírű violoncellista is. Az előadást, amely Szegeden nagy erkölcsi és anyagi sikert aratott, **Jelinek Géza főhadnagy** rendez, amennyiben **Fráter Imre**

dr. törzserővezető ez előadást beilleszti a hangverseny keretébe.

* **Tilos a péksütemény.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. miniszterium a háboru esetére ezúttal kivételként intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli: 1. §. Kenyér, kenyérművek, vagy más sütemények előállításával ipar, vagy keresetszerűleg foglalkozó vállalatok, üzemek vagy egyének búzának, rozsnak, árpanak és keveréknek őrleményeiből zsemlyét, kiflit, vagy más spró péksüteményt nem állíthatnak elő és ily sütemények előállítására semminemű megbízást sem vállalhatnak. Ilyen süteményeket forgalomba hozni senkinek sem szabad. 2. §. Az 1. §. rendelkezéseit a belügyminiszter, akár az ország egész területén, akár annak egy részén a magán háztartásokra is kiterjetheti. 3. §. Az 1. §. rendelkezéseit a belügyminiszter vagy felhatalmazása alapján a közigazgatási hatóság egészségügyi okból kivételt engedhet. 4. §. Nem esik az 1. §. rendelkezése alá az a cukrászsütemény, amelytől az előállításához felhasznált összes anyagoktól a liszt nem éri el az egész mennyiség 50 százalékát. 5. §. Aki a jelen rendeleten alapuló tilalmat megszegi, az amennyiben eselékénye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 1914. L. t. c. 9. §. értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

* **Az új katonai barakkok bemutatása.** Ma nyolcadikán délelőtt 10 órakor mutatják be az új katonai járványbarakkor-bázist a hatóságok számára. — Összesen 6 ilyen barakk épült a biharpüspökii uton a higiéné összes követelményei szerint esatornázással.

* **A Tejközpont** nagy meglepetést szerzett a város gyermekek családjainak és betegeinek. Egyenként megállott a Tejközpont kocsija a házak előtt s beadott minden helyre, ahol ezért orvosi bizonyítvánnyal folycomodtak, egy-egy liter tejet. Akik még nem kaptak, rövidesen sorra kerülnek **Andó Ferenc** t. j. mester jóvoltából s **Komlóssy József** célszerű beosztása folytán.

* **A fiatalok büntetéséért.** A napokban megirtak, hogy a nagyvárad rendőrség a fiatalok büntetéséért, hogy a javulás útjára térítse, az ipartestület segítségével az egyes várad iparosoknál szándékozik elhelyezni. Tegnap **Dayka Endre** rendőrkapitányhoz megérkezett az ipartestület átirata, amely közli azon iparosok névsorát, akik hajlandók a javulás útjára térő fiatalokat felfogadni. A humánus gondolkozású iparosok a következők: **Szenágy János** bádogos és szerelő, **Zombori Sándor** műszerész, **Ridzsig József** lakatos, **Szabó Károly** asztalos, **Szántó Dezső** lakatos, **Grünbaum Vilmos** asztalos és **Grünfeld Ignác** villanyszerelő, akik vállalkoznak az illető fiatalok felfogadására. Nagy elismerés illeti meg az ügy érdekében kifejtett buzgalomért az ipartestület elnökét, **Czeglédy Jeremiást** és titkárát, **Dévald Lászlót**. Az ipartestület egyben felkéri a rendőrséget, hogy az ifjakat szüleikkel együtt rendeljék fel és kezdjék meg a fenti iparosok részére szétosztásukat.

* **A bor ára emelkedik.** A bor ára az ősszel 75 koronára emelkedett, mert a hadsereg erősen vásárolta s a borkereskedők is nagy kitételeket csináltak. Egy szerre azonban lement az ára a bornak, mert a rossz utak és a fuvarhiány miatt a szállítás megakadt. Az ár körülbelül 60 koronára esett. Most újból vásárolja a katonaság a bort, mert a szükséglete naponta körülbelül 20000 hektoliter. Ennél fogva a bort most 75-80 koronájával keresik.

* **Adományok.** **Grócz Béla** nagyprépost a vak katonáknak 100 koronát, a rokkant katonáknak 100 koronát, összesen 200 koronát küldött be szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **A biharmegyei pénzügyi intézetek** felől a legkedvezőbb hírek érkeznek. Jó és helyes pénzügyi politikával sikerült a nagy tökeválságot átélni s ujabban a földművelők és kisgazdák pénzhez jutva nagyrészt visszafizették tartozásaikat a vidéki pénzügyi intézeteknek, úgy, hogy ezek egészen jól állanak. Némelyik osztalékot is ad. Kitűnően állnak a **berettyóújfalui, a nagyszalontai, az érmihályfalvai az érmelléki** s különösen a **tenkei** pénzügyi intézetek, amelyek a központtal szemben való tartozásuknak is pontosan eleget tesznek.

* **Rendelet a cukorrépa felhasználásáról.** A hivatalos lap közli a miniszterium 119-1916. M. E. sz. rendeletét a cukorrépa felhasználásáról. A rendelet szerint cukorgyári vállalatok kötelesek a birtokukban lévő, valamint a részükre szerződésileg lekötött és ezentul szállítandó cukorrépat a szerződéses határidőn túl is, s mennyiben a répa még feldolgozható, a termelőtől átvinni és cukorrá feldolgozni. Csak a romlott cukorréját szabad a kereskedelmi miniszter engedélyével más módon is értékesíteni.

* **Az élelmezési bizottság ülése.** A lakás- és élelmezési bizottság a város színháza bizottsági termében f. hó 8-ikán, szombaton délután 3 órakor ülést tart. — Tárgy: A m. kir. miniszteriumnak az élelmezési szükségleti cikkekkal való ellátás tárgyában kiadott intézkedésének megvitatása. Nagyvárad, 1916. január 6. **Gerő Ármin**, elnök.

* **Férj, feleség, házi barát.** A háborus erkölcsrajzok tiptikus esete történt tegnap a Baross-hidnál. Egy urias asszony sétált arra egy fiatal katonával karonfogva. A hidfőnél elügrött egy férfi, aki ismert kereskedő s keményen leszidta a sétálópárt. Beszédéből kivehető volt, hogy ő a férje a sétáló asszonynak, akinek megtiltotta, hogy a fiatal katonával csavarogjon. A pároska széjjelment s miután a férj jól megérdemelt szidásban részesítette feleségét, a katona után vetette magát egy barátjával. Végig rohantak a Tisza Kálmán-terén a tábla épületéig, ahova a katona beszaladt. Kis nyilvános megbeszélése után az ügynek a férj, s a barát elhárították.

* **A hadiadó kivetése.** A hivatalos lap közli a pénzügyminiszter rendeletét, a mellyel a jövő indennitást megszavazó törvény alapján az 1915. és 1916. évi **rendkívüli hadiadó mikénti kivetéséről intézkedik** és az érdekeltektől pénzügyigazgatóságoknak megfelelő utasításokat ad.

* **A tényleges katonák családtagjai is kapnak segélyt.** A hadisegélyezés eddig a tényleges szolgálatot teljesítő katonák családtagjaira nem terjedt ki. Ezen a visszás állapoton kíván segíteni — mint azt **Hlatky Endre** főispán is jelezte a közigazgatási bizottság ülésén — a Budapesten székelő Országos Hadségélyező Bizottság oly módon, hogy a tényleges katonák rászoruló hozzátartozóit ugyanannyi segélyben részesíti, mint amennyi a rendes állami hadisegély. A segélymegállapítás az állami hadisegélynél használatos kulcs szerint történik és a lakbérre is kiterjed. A segélykifizetés már január 15-én megkezdődik és ez okból a polgármester felhívja mindazokat, akik erre a segélyre jogosultak, hogy igényüket haladéktalanul jelentsék be a városi bérház I. emelet 14. szám alatt lévő hivatalban. Abban az esetben, ha a bevonult el-esik, vagy rokkant lesz, a Hadségélyező Hivatal segélyét mindaddig kapni fogja a családja, amíg a katonának a háboru miatt nem lesz segélye.

adja, amíg a nyugdíjat, vagy ideiglenes segélyt nem folyósítják. Ha ez a segély vagy nyugdíj kevesebb, mint a Hadsegélyző által adott segély, a különbözetet fizetik. A Hadsegélyző Hivatal ezzel a segéllyel sok családot fog a nyomortól megmenteni.

* **Mindig esik az eső.** Korai erős tél után kevés szünettel majdnem mindig esik az eső. Kárt okozott eddig is, mert az őszi vetést akadályozta, úgy, hogy a nagy uradalmak földjeinek alig több, mint 40 százaléka van bevetve. A többi tavaszra marad, s a vetéshez a vetőmagot Németország adja, amelynek éjszakai tartományaiban a tavaszi vetés rendes szokás. A mostani eső is kárt okoz a már bevetett területekben, mert ha hamarjában nem fagy fel vagy hótakarót nem kap a vetés, egyrésze kipállik. Mindenesetre bizni kell az idő járás jobbra fordulásában, amihez remény is van. Itt a román karácsony s ilyenkorra fagy szokott beállani.

* **Külön békét fog kötni Franciaország,** mert a mellfűző ipar terén teljesen legyőzte Rosenzweig Róza mellfűző salon tulajdonos, úgy az elegáns és finom kivitelben, mint az olcsó árakkal dacára az anyag drágulásának. *Reklam fűző K 6—Haskötők K 3 tól. Leibchenek saját árban. Rosenzweig Róza. Szalárdi u. 9.*

* **A Biharmegyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1915. évi 6% os harmadik hadikölcsön szabad végleges kötvényei az intézet pénztáránál mai naptól kezdve kiszolgáltathatók.

* **Zauszi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszéni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedők, gramafonok eladása és javítása olcsó árban. Hár különlegességek.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 3.80. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Szilveszteri kabaré.
Vasárnap délután: Lengyelvér.
Vasárnap este: Az ember tragédiája.

A Madarász. Régen nem hallott kedves melódiák esendültek fel csütörtökön a Szigligeti színházban. Adám a madarász és Postás Milka... micsoda kedves újdonság volt évtizedek előtt és minő üdeségben, majdnem újdonság gyanánt jelenik meg ma is. Nem lehet eléggé helyeselni a színház törekvését, hogy a régi operettek legjavát fölfrissíti. Legalább alkalma van a közönségnek igazi értékes zenét is élvezni és összehasonlításokat tenni, hogy vajjon az újabb operettekből hány fog olyan frissen megmaradni évtizedeken át, mint a Madarász.

Hosszu pihentetés után csaknem újdonság számba ment a csütörtöki felfrissítés. — Értelhető volt a közönség nagy érdeklődése, melyre egyébként maga az előadás is bőségesen rászolgált. Bihari Sándor a címszerep-

ben pompás baritonjával és kitűnő játékkal egyaránt excellált. *Szigmondy Anna* elragadó Postás Milka volt. A nagyharcra ő szerepében *Komáromy Gizi* nyújtott kitűnő alakítást. A két tudóst *Perényi* és *Farkas Pál* játszották és mondanunk sem kell, hogy zajos derűtséget keltettek. *Leöwey*, *Pogány Janka*, *Békefi* egészítették ki az együttest, mely díszletére válik az operett személynézetek.

Legújabb táviratok.

Parlamenti válság Angliában.

Budapest, január 7. (Saját tud.) Angliában parlamenti válság tört ki a munkásságnak védkötelezettség ellenes határozata nyomán. A munkás képviselők kilepnek a kormányzó pártból s így a kormány többsége bizonytalan. Új választások lesznek Angliában, s a kormányválság sokára parlamenti krízissé fejlődik. Anglia ege beborult, jelenti a Reuter.

Távirataink a következők.

Anglia ege beborult.

Budapest, január 7. (Saját tud.) Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség szerint a **munkáspárt határozata**, valamint a védkötelezettség, **tekintélyes parlamenti ellenzéke miatt Anglia ege ismét beborult.** A *Daily Graphic* valószínűnek tartja a parlament közeli feloszlását. A *Daily Mail* szerint az új választások elkerülhetetlenek.

A munkásképviselek kiválnak a kormányzópártból.

Budapest, jan. 7. (Saját tud.) Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség közli: A munkásgyűlés után konferenciát tartottak. A végrehajtó-bizottság a munkásság parlamenti képviselőivel az alsóházba ment. Az ott tartott tanácskozáson elhatározták, hogy **kiválnak a koalíciós kormányból.**

Közös minisztertanács.

Budapest, január 7. (Saját tud.) Burián István báró elnöklésével, Tisza István, Stürgk, Krobotin, Körber részvételével ma minisztertanács volt, amelyen politikai és gazdasági kérdéseket vitattak meg.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

„Ünnepi levél arról, ha majd a parasztek meg a zsidók visszajönnek.” Nagyon érdekes és mulatságos kis cikk. A... mondjuk, hadseregszállító aki eddig gyáva és oppartunus volt, most egyszerre egyenrangú lett ypszilonosokkal. Nóta is van róluk:

Három automobilom.
Novem vége ypszilom
Nélkül
Há val
Csetneki Róth!

Majd jönnek tehát vissza az ypszilonosok helyett az ypszilom nélküli ixlábuak és egyéb hadseregszállítók és ők lesznek, mint az érdekes és mulat-

ságos tanulmány barátságosan biztat, a magyar paraszt vezérei, az új földesurak. Mert tetszik tudni, itt ebben az országban a vezetésre ők vannak hivatalva, mi többiek, keresztény magyarok csak afféle parasztek vagyunk, a kik roppant szerepcsések leszünk, ha a hadseregszállító kulturlények vezetni kegyeskednek minket. Oh, ez a mi szívünk legfőbb vágya! Naccerü lesz. Így lesz aztán boldog a magyar, vagy legalább is az új magyar. Csak egy a hiba. Visszajönnek a parasztek is, a hadseregszállítók is, de nem egy időben. A parasztek majd akkor, ha a háboru letelik, a hadseregszállítók pedig, ha letelik, — büntetésük.

NYILTTÉR.

Felhívjuk

mindazokat, akik lisztszükségleteiket a Stefánia malom által Spitzer és Kohn lisztkereskedő cégnél előjegyezték, hogy a vásárolt mennyiség átvétele iránt

január hó 10-ig

jelentkezzenek, mert aki a jelentkezést elmulasztaná, nem tarthat igényt az előjegyzett liszt kiszolgáltatására.

Tisztelettel:

Stefánia-mümalom.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly
és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsíülés, lábvédők és szerszámok raktára.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
18051—915. szám.

Hirdetmény:

a kendermagért követelhető legmagasabb ár tárgyában.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közzhírré teszi, hogy a kendermagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként tiszta súlyra 54 koronában állapított meg.

Ez a legmagasabb ár, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítást

költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére értendő.

A kendermagra megállapított legmagasabb ár, 1915 évi december hó 10 én lépett hatályba. Ezen a napon túl kendermagot a magyar szent korona országainak területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapított legmagasabb árnál drágábban árulítani vagy vásárolni tilos.

Aki e tilalmat megszegi kihágást követ el és az 1914. L. t. c. 9. § a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható.

Nagyvárad, 1915. december 29.

Rendőrkapitányság.

Névjegyek

izlésesen és
jutányosan
készülnek a

Szt. László-nyomdában
Szilágyi Dezső-utca 5.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Telek-u. 2.

Nagyvárad fióközletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek:

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a téli sasionra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.
fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveit.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.